

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 3. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20'—, polletno K 10'—, četrtletno K 5'—, mesečno K 1'70. — Za inozemstvo celoletno K 30'—, — Naročnina se pošilja upravništvu. — Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravništvo: Učiteljska Tiskarna, Frančiškanska ulica št. 8. Dopisi se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopiši se ne vračajo. Za oglase se plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 80 v. Pri večkratnem oglašanju po: pust. — Za odgovor je priložiti znamko. — Telefon številka 118.

Balkanska vojna.

Zmagovalci in evropska zavist.

Teden za tednom je šel in vsak je prinesel nepričakovanih novih zmag. Ako bi hoteli podati vsak teden pregled velikih dogodkov na Balkanu, bi lahko napolnili cel list. V štirih tednih je prišla srbska armada v Bitolj, grška v Solun.

Navadili smo se bolgarskih, srbskih, grških zmag — kakor da so same po sebi razumljive. Toliko jih je že bilo, da ne vidimo sedaj v njih že nič posebnega. Vsa Evropa pričakuje samo še enega velikega trenutka — ko bo bolgarska armada zmagonosno stopala v Carigrad.

Tudi ta trenutek se bliža. Težko je bilo najti človeka, ki bi po vseh teh zmagah ostal hladnokrvn. Evropski trpljenje balkanskih narodov ni bilo neznan. Pisalo se je o tem mnogokrat in kulturna Evropa je čutila, da leži tam na jugu črna madež, ki ga bo treba prej ali slej izbrisati. Medsebojna zavist evropskih držav je črnemu madežu podaljšala življenje.

Konečno v politiki — pravilo — ne igrajo simpatije nikake vloge. Vsaka država ima tudi doma črne madeže, zakaj bi jih ne dopustila drugod. Tako je živila Turčija — sramotni madež Evrope — zato da je dokazovala, koliko je vredna evropska kultura. Balkanska zveza je hotela Evropo tega madeža očistiti. Evropa skoraj da ni dovolila. Imela je pomisleke. K sreči Balkanska zveza ni mnogo izpraševala, ali sme ali ne sme. Junaki so vzeli orožje v roko in so šli na boj. Izkazali so se, da so vredni potomci starih junakov. Evropi to ni bilo prav. Narodi so se sicer veselili — toda države so se držale resno. Diplomati so začeli misliti. Mislili so, ko bi bili to delo opravili mi, bi morebiti dobili kak kosček, da bi se nam ne moglo očitati, da nismo diplomatični. Na videz diplomati niso imeli nič proti zmagam — v srcu pa so jih pekle kakor težka vest. Da bi svojo vest potolažili, so dali vedeti, da ni še vseh dni konec. Rekli so: ako vas nismo mogli ustaviti pri zmagah, vas bomo ustavili po zmagah. Tako je govorila zavist!

Poincaré je hotel evropske diplomate s svojo formulo prisiliti, da povedo, kaj mislijo. Zato je rekel, naj se postavijo države na stališče »nesebičnosti«.

To je bila za hinavske evropske diplomate težka ura odločitve. In Avstrija je prva prišla in je rekla, da ne more mirno gledati vojne na Balkanu. Od tega dne so se začele spletke. Prej jasno evropsko nebo se je pomračilo. Težko si je misliti, kaj lahko nastane iz teh oblakov. Pomislimo le, da je v balkanskih narodih vsled pridobljenih zmag vzrasla samozavest in da bodo zmagovalci težko pustili to, kar so si pridobili v bojih in kar jim po vsej pravici tudi spada.

Vsi listi hite pisati o položaju. V splošnem vlada nejasnost Avstrijske diplomacije je začela politiko po volji nemških listov. Za vsako ceno hoče napraviti s Srbijo konflikt.

V politiki humaniteta ali človekoljubje nima prostora. Motiti narod v boju za sveto stvar,

kakor ga bojujejo sedaj balkanske države, je neke vrste podlost.

Gotovo je, da ima vsaka država svoje zavede in da mora skrbeti za svojo korist — toda boj iz gole zavisti je malo časten prav tako za človeka, kakor za državo.

Narodi, ki so dokazali na bojnem polju tako zrelost, hrabrost in odločnost, kakor so balkanski narodi v sedanji vojni — pač ne potrebujejo posebne patronance in varuštva Evrope. Toda Evropa se ne more odvaditi svojih starih manir. Zato spravlja v nevarnost dragoceni mir.

Listi danes še niso na jasnem, kaj se zgodi. Nekateri glasovi govore že zelo nezaupno. Ena poročila trdijo, da so države trozveze enotne v boju proti Srbiji, drugi pravijo, da Italija ne dá v vsem prav Avstriji. Ob Italijansko-avstrijski meji se je začelo neko gibanje čet. Zakaj? Kaj ko bi se evropske države od same zavisti med seboj steple? Turčiji so podaljšale življenje s svojo zavistjo — naj ga zdaj omogočijo onim balkanskim narodom, ki šele začnejo živeti. Dosedanji razvoj balkanskih držav je bilo življenje. Življenje se začneja šele sedaj. Popolnoma novo življenje. Poživljenje mnogim ni po volji. Zato ga hočejo zaustiti v kal. Vprašanje je — ali je to še mogoče? Ako 500letna turška sužnjost ni uničila življenske sile bolgarskega in srbskega naroda — ali jo bo uničil boj kulturne Evrope.

Stari možgani se tako neradi sprijaznijo — z izpremembamami. Velika večina avstrijskih listov, odličnih mož in politikov je tega mnenja, da je treba izpremembe na jugu pripoznati in sprejeti. — Dosedaj se ne kaže, da bi imeli ti glasovi poseben uspeh — diplomati mislijo, da bo njih beseda imela večji uspeh. Zato gredo preko klica narodov svoja pota — vsaj gredo na račun narodov.

KAKO KAŽE TOREJ POLITIČNI BAROMETER EVROPE?

Grey: London: Stojimo na tem, da se pusti balkanskim državam to, kar si bodo z orožjem pridobili; o tem naj same odločujejo.

Poincaré: Pariz: Evropske države naj se postavijo na stališče nesebičnosti in naj puste balkanskim narodom prosto roko do skupne konference.

Sazonov: Petrograd: Pripravljene smo z mirno-ljubno politiko podpirati balkanske države v njih boju, vmešavanja od katerekoli strani bi ne mogli mirno prenesti.

Berchthold: Dunaj: Pripravljene smo upoštevati položaj, ki je nastal vsled zmag balkanskih držav, ter tako ustvariti podlago za nadaljnjo prijateljsko zmerje k istim. Po drugi strani pa imamo tudi pravico zahtevati, da pri novi ureditvi stvari ne bodo trpeli škodo legitimni interesi monarhije.

San Giuliano: Rim: Kot člani trozveze zavzemamo glede srbske luke v Adrijskem morju isto stališče kakor Avstrija. Vendar v vsem nismo istega mnenja.

Bethman-Hollweg: Berlin: Mi molčimo in čakamo na Avstrijo; naša nibeľunška zvestoba bo podpirala avstrijsko monarhijo v njenem boju za interese na Balkanu. Njeni

interesi so naši interesi in jih bomo znali z orožjem v roki varovati.

Paslić: Belgrad: Mi želimo, da s Turčijo sami obravnavamo. — S Turčijo bomo rešili vsa negotova vprašanja in naši dogovori bodo uspešni, ako se ne bodo vmešavale velesile. Balkanske države ne sprejme nobene intervencije velesil. Gospodarska vprašanja med Avstrijo in Srbijo se morajo urediti, a sedaj ni čas za to. Ako se Avstrija ne bo protivila, da najdemo pot do morja, bomo postali prijatelji. Avtonomija Albanije je nemogoča in nevdržljiva. Balkanska zveza zahteva, da Srbija, Bolgarija, Grška in Črna Gora dobi teritorij, ki odgovarja njih interesnim smeram — in ki so si ga osvojile. Srbija mora dobiti San Giovanni di Medua, Lješ in Drač. Balkanska zveza hoče sama deliti Turčijo — kaj se zgodi s Carigradom — to prepušča velesilam.

Balkanska zveza: Balkan balkanskim narodom. Odklanjamo intervencijo velesil.

Turčija: Rešite me — razsekati me hočejo! Evropa: Jaz želim mir.

Trozveza: Svojih interesov na Balkanu ne moremo pustiti. Zahtevamo zase Albanijo.

Balkan: Kar si bomo z orožjem priborili, ne moremo nikomur pustiti.

Tripelentente: Stojimo na strani balkanske zveze.

Nemec: Slovanska nevarnost na Balkanu raste. Srbsko predrznost je treba kaznovati. Mi imamo na Balkanu legitimne interese. Albanija je naša srčna žila. Evropski mir zahteva da Turčija zmaga — ako ne, je treba porabiti odločilni trenutek in je treba dati Albanijo Albancem zato, da jo bomo imeli mi.

Slovan: Nemci nimajo na Balkanu ničesar iskati. Vzeli so že več kot dovolj. Balkanski narodi so z doslej neznanimi zmagami pokazali svojo kulturno in narodno silo in se bodo znali braniti tudi proti onim Nemcem, ki so bili do zadnjega zvesti prijatelji Turčije.

To so torej mnenja Evrope. Napetost dosega svoj vrhunec in vprašanje je, kdo bo zmagal.

Vojna.

V staroslavnem Solunu, drugem največjem mestu evropske Turčije, plapolajo zastave zveznih balkanskih držav.

V petek popoldne so zasedli mesto Grki, za njimi so pa prišli še Srbi in Bolgari. To je sedaj najvažnejša vest z bojišča, ki mora navdati z veseljem slehernega Slovana. Zapadne macedonske armade ni več; le par ostankov se drži še okoli Ohrida, Bitolja in Elbasana, vzhodno od pomorskega pristanišča Drača. Turška sila na zapadu je popolnoma štrni, vojne operacije v glavnem končane. V enakem položaju se nahajajo Turki tudi na vzhodu. Vest, da je Čataldža že padla, se sicer še ne potrjuje, vendar pa je sigurno, da tudi ta zadnja najmočnejša turška obrambna črta ne bo zadržala zaveznikov na njih zmagovitim pohodu proti Carigradu. Zdi se, da so se Bolgari odločili zasedi tudi slavni Carigrad. To potrjuje tudi obupni turški boj. Tudi Turki verujejo sedaj v to nepojmljivo močnost. Če je resnica, da namerava uničena Turčija proglasiti sveto voj-

TURŠKI ČEBELAR.

Turek je dolg vrsto let jedel med, ki so mu ga skupaj nosile čebele. Naenkrat pa so se čebele spuntale in so reklo: čemu ne redimo Turka s svojim medom? Zakaj imamo pa žela? Ali ni ta sad naša last? In so se zaleteli v Turka ter so ga tako opikale, da je moral pobegniti v Azijo.

no, potem je čisto gotovo, da pride do stranskega klanja med kristjani in mohamedanci ne samo v Carigradu, ampak tudi v Mali Aziji. Če se to zgodi, bodo velesile prisiljene vse potrebne korake podvzeti za zaščito svojih podanikov v orijentu.

O »statusu quo« danes nihče več ne govori, razpravlja se samo o razdelitvi evropske Turčije med zvezne balkanske države.

Največje težave napravlja albansko vprašanje in pa zahteva Srbije po srbski luki ob Jadranskem morju, čemur se zlasti Avstrija odločno protivi. Težišče situacije je sedaj na Dunaju in od politike Avstrije je tudi odvisen evropski mir.

SOLUN PADEL.

Atene, 8. novembra. Grška armada pod poveljstvom prestolonaslednika Konstantina je danes zasedla Solun. Atene so tem povodom slavnostno razsvetlile.

Belgrad, 8. novembra. Srbska vlada je dobila obvestilo, da je grška armada zavzela Solun. Za njo je prikorakala v mesto tudi srbska in bolgarska armada.

Solun je drugo glavno mesto nekdanjega turškega cesarstva v Evropi. Izmed vseh mest v evropski Turčiji se je Solun najbolj razvijal, imel je pa za to tudi vse potrebne pogoje in udobnosti. Kdor gleda mesto z morja, se mu nudi krasna slika. Na holmih se dvigujejo visoke hiše, ki se polagoma spuščajo do morske obale. Ob obrežju se vzdiguje visoki stolp, kateremu so radi krvavih dogodkov v temni preteklosti dali ime »krvavi stolp«. Zgradili so ga Benečani v znak svojega gospodstva v Levantu. Šele pred par leti so Turki na vseh straneh mesto močno utrdili.

Solun šteje 180.000 prebivalcev. Turki, katerih je okoli 50.000, so že od nekdaj nastanjeni v mestu. Bili so že v mestu, ko ga je leta 1430. osvojil sultan Murad II. Trgovino imajo večinoma v rokah španski židi, ki so se pred par stoletji preselili v mesto iz Španije. Njih

kraj sveta in življenja... da me ni bilo strah pomisliti, da boš ti jokal za mano!

Vrta prijatelja sta pogledala drug drugega z občudovanjem.

Nato pa si je Manfred oprasal meč in nadel baret, kakor da je vse povedano in dogovorjeno.

»Ali greš od doma,« je vprašal Lantné nepokočno.

»Na zrak bi šel malo... Sicer pa se ne boj ničesar. Nocojšnja noč brez lune je kakor ustvarjena za rokovanje. kakršni smo! Meščanov je strah, straža se skriva, kralj Franc spi v svojem Luvru, slavni Monklar pa premišljuje, zakopan v svoji palači. Pariz je naš do jutrišnjega jutra.«

Lantné se je ozrl v nebo.

»V dveh urah se mora noč zjasniti, kadar dospe mesec dovolj visoko in pomete veter oblake... Ali hočeš, da grem s tabo?«

»Ne boj se ničesar!« je odgovoril Manfred kratko.

Lantné je vzdihnil. Prijatelja sta krepko stisnila drug drugega roko.

Nato je Manfred odšel...

Kam ga je vodila pot?...

Kam gredo zaljubljeni, ki so se zakleli, da hočejo vekomaj izbegavati zavrženo in vendar ljubljeno žensko? Pod čigavi mi okni postopajo ponoči? Katera molčeca hiša jih vleče k sebi kljub njihovi volji?

Manfred je šel proti Luvru!

Oh, ta žileta, ki jo je bil ljubil s tolikim zaupanjem in s tolikšno gorečnostjo, s tako globoko in nedežno nežnostjo!

In zdaj jo bo iztrgal iz svojega srca... Od daleč se bo poslovil od nje na veke!

(Dalje.)

LISTEK.

M. ZEVAKO:

V senci jezuita.

(Dalje.)

»Amen!« je rekel Lantné, izkušaje se smejati.

»Poslušaj dalje!... Šel sem izprazniti steklenico starega vina, v krčmo, ki jo napolnjuje madam Gregoar s svojo prelestjo... Ko mi je nalivala kozarec, me je poljubila na ustnice... Starina in poljub sta mi pustila na ustnicah grenak in osladen okus, ki mi kvarji življenje.«

»Nesramnost to! Počakaj, to prečitam le vite lepi madami Gregoarjevi!«

»Poslušaj dalje!... Ko blodim nato v somraku po mestu, zagledam Ivana Siromaka, prihajajočega od Gobavke. Sam veš, da mi dolguje življenje. Lani sem ga potegnil iz vode: skočil je bil v Seno, da bi se utopil... Od tistih dob me pozdravlja prav ponižno že od daleč, kjerkoil me vidi. No, torej, Ivan Siromak je pristopil k meni in me prijel za obe dve roki. Ta ganjenost me je presenetila. Pogledal sem ga. Plakal je... Zakaj neki, vprašal? Od samega veselja, mi je dejal... od velike radosti, ki je prišla nadenj. To rekši, je stekel od mene. In ta velika radost Ivana Siromaka mi je obrnila drob kakor zastrupljeno vino...«

Umolknil je, ves zasopel...

Pest se mu je iztegnila proti globokim masam teme in zažugala skozi okno...

»O Pariz! Ti mesto sramote! Mesto zločina! Mesto lopovov in lupežnic, ki te tajo človeška srca! Dolgočas ti, o Pariz, moriš me, ti in tvoje hiše, tvoje ceste, tvoj šum, tvoje

molčanje, tvoji možje in tvoje lažnjive ženske, tainske, nesramne in brezstidne, meso, naprodaj vsakomur, kdor le kaj ponudi... In če je ta ponudnik kralj...«

Manfred je zagrabil steklenico in jo zalučal z vso močjo ob steno.

Oči so mu zakrnavale.

Stisnil je pesti...

Nato pa — kakor da je steklenica, ki se je razsula na tisoč koscev, razbila tudi nekaj v njegovi duši — se je podela njegova jeza.

Ko ga je videl tako strašno nesrečnega, se je lotila Lantnéja samega velika žalost in neizmerno sočutje; odločil se je za žrtve ki jo je odlagala njegova bratovska ljubezen že več dni...

»Tvoja ljubezen ni tako nevarna,« je dejal s prisiljeno lahкотnim glasom, »in sredstvo zopar njo je v tvojem dosegu. Pariz te dolgočasi? No, svet je velik...«

»Kaj praviš?« je dejal Manfred in se zdrznil.

»Pravim, da si svoboden, brate moj! Da te ne vežejo niti vezi dolžnosti, niti srčne vezi, kakor vežejo mene! In da pomeni širni beli svet vso neznatost, ki se odpira pred teboj z vsemi možnostmi in nadami! Pravim ti, da imaš dobrega konjčka, oster meč in tam onostran pariških vrat Evropo, polno bojne hrupe... in da je povsod dovolj ovac, potrebnih, da jih braniš pred volkovi... in da te utegne ta posel raztresti in zabavati...«

Lantnéjev glas se je začel tresti.

Manfred je zaihtel.

Trenutek nato sta ležala drug drugemu v naročju, združena vsa za hip v objemu bratovske ljubezni.

»O brate, kako si dober!« je rekel Manfred... »Torej si ugenil! Razumel si me! Oh,

število znaša 80.000 in tvorijo torej največji kontingent prebivalstva. Ostali so Slovani, Grki, Italijani, Francozi in Nemci, katerih je pa jako malo.

POHOD TURŠKE ARMADE NA SOLUN.

Grki so postavili tri vojne kolone:
Prestolonaslednik Konstantin z generalom Danglisom je prodiral od Turevca čez Elasono - Serfidže - Kozani - Vrio - v Solun. — Dne 19. okt. so Grki zasedli Elasono. Dva dni pozneje so šli na Serfidže — dne 22. okt. so mesto napadli in 23. okt. so ga vzeli. Dne 25. okt. so zasedli Kozani, 28. okt. Katerino in 29. okt. Verio. Dne 5. novembra so se začela pogajanja s Paši-pašo, poveljnikom Soluna — dne 8. nov. opoldne so Grki zavzeli mesto.
Druga kolona je prodirala od Trikala čez Diskato, Greveno, Florina — na Bitoli. Diskata je padla 21. okt. — Grevena 26. okt. Armada se bliža Bitolju.

Tretja armada pod generalom Sapuntzajem je šla čez Arta, Luros na Janino. Dne 21. okt. se je začel boj pri Luros. Na to so sledili boji — dne 25. okt. so bili Grki pri Kumunzades. 27. oktobra je padla Strelina, dne 31. okt. so Grki zasedli Preveze.

Grško ladjevie je bilo 19. in 20. okt. pri Lemnosu — od 21. okt. je blokiralo obrežje do Preveze — dne 1. nov. je zavzelo otok Samothrake, istega dne je potopilo turško križarstvo v solunskem zalivu. Dne 6. nov. je ladjevie zavzelo otok Tenedos. Grška se je zadnja pojavila na bojnem polju — s početka se je mislilo, da sploh ne napove vojne — in je prva dosegla svoj cilj, ker so postavili Turki proti nji najmanj odpora.

NEVARNA SITUACIJA V CARIGRADU. SVETA VOJNA.

Carigrad, 8. novembra. Vsi turški listi so sedaj edini v tem, da je treba rešiti čast domovine in preprečiti vstop Bolgarov v mesto. »Tanin« zahteva, da se razven obrambne linije pri Cataldži napravi še tretja obrambna črta od San Stefana do Čenadža in Kiallane. Pri tem delu naj bi pomagali vsi prebivalci, ki naj organizirajo narodno obrambno vojsko. Vse govori o prisegah, da hočejo braniti Turki svojo zemljo do zadnje kaplje krvi, ker je to zadnja vojna, katero vodijo Turki v Evropi. Znani arabski poglavar Ibn Rešid je sporočil velikemu vezirju, da so Arabci pripravljeni odposlati pol milijona konjenikov na bojišče. Na mestu, kjer je »Jeni Gazeta« prinašala poprej inšerate, prinaša sedaj velik poziv: Obleganje Kalifata, Islam v nevarnosti, Sultan je v največji nevarnosti; Evropa je odbila vsa pogajanja, a nam še ni treba obupati. Veliki vezir, ministri, armada in narod so prisegli, da hočejo braniti svojo domovino do zadnje kaplje krvi. Listi tudi poziva mohamedansko prebivalstvo, naj prepreči Bolgarom prihod v mesto, da se ne bo zabliiskal nad Hagijo Sofijo križ mesto polumesečca.

Carigrad, 8. novembra. Turška vlada je pozvala vse liste, da priobčijo luži poziv, naj se vsi prebivalci pripravijo na odpor. Vlada je sklenila, braniti se do zadnje kaplje krvi.

Carigrad, 8. novembra. »Tanin« piše, da je položaj Turčije danes tak, da ne more računati na pomoč Evrope. Svetovna politika, piše list, prizna samo moč, zmagovalca ima pravico. Pomoči ni pričakovati niti od Anglije, na katero se je Porta obrnila, niti od kakih druge velevalsti. Turčiji preostaja samo še eno sredstvo: armada mora zmagati. Pri Cataldži stoji in pade evropska Turčija.

Carigrad, 8. novembra. V mestu je silen strah pred prihodom Bolgarov. V sultanovi palači vlada strašna panika. Vse je že pripravljeno za beg.

NAPETI ODNOSI MED AVSTRIJO IN SRBIJO.

Dunaj, 8. novembra. Avstrija je po svojem poslaniku v Beogradu sporočila srbski vladi, da pričakuje, da Srbija vpoštevajoč načelo »Balkan balkanskim narodom«, ne bo prodirala dalje od Prizrena na albanska tla, ker bi radi tega prišlo med obema državama lahko do zelo ostrega konflikta. Ministrski predsednik Nikola Pašić je na to noto odgovoril, da Srbija uvaža intencije monarhije, a sedaj ne more dati nobenega odgovora, ker se pri vseh svojih ko-

rakih ravna samo po sklepih balkanske zveze. Radi tega Srbija nikakor ne more odstopiti od svojega koraka, ampak mora ne glede na to, če je velevalisti to prav ali ne, izvršiti svojo nalogo, katero je dobila o balkanske zveze, zavzeti obala ob Jadranskem morju ter čakati, da prosi Turčija sama za mir.

BOLGARI HOČEJO TUDI CARIGRAD.

Sofija, 8. novembra. Balkanska zveza je sklenila, da treba za vsako ceno zavzeti tudi Carigrad, četudi samo provizorno. Po zavzetju Cataldže bodo Bolgari takoj odšli pred Carigrad, kjer bodo čakali na Srbe in Grke. Da potem skupno zasedejo mesto. »Mir« piše, da morajo Bolgari za vsako ceno v Carigrad, da dajo s tem armadi moralno zadoščenje. V istem članku tudi »Mir« zatrjuje, da balkanska zveza niti za picico ne bo odstopila od svojih zahtev, ampak bo zahtevala, da ji velevalsti priznajo vse, kar si je pridobila z zmagami.

PADEK CARIGRADA NEIZOGIBEN.

London, 8. novembra. Zavzetje Carigrada je neizogibno. Bati se je, da Bolgari mesta sploh ne bodo dali več iz rok, ker se baje kralj Ferdinand izrazil, da mora Carigrad postati glavno mesto Velike Bolgarske.

RUSIJA ZA SRBIJO.

Petrograd, 8. novembra. Ruski listi enodušno pozdravljajo prodiranje srbske armade na Jadransko morje. Obče prevladuje prepričanje, da bo ruska vlada zastavila ves svoj vpliv, da se razvije srbska zastava na Jadranskem morju, kot znamenje gospodarske neodvisnosti Srbije in njenega samostojnega kulturnega razvoja in napredka.

Berlin, 8. novembra. »Vossische Zeitung« poroča z Dunaja: Ruska vlada se trudi, da bi pripravila Avstrijo do tega, da pristane na povečanje Srbije na način, ki odgovarja željam Srbije.

PRED ODLOČILNIM NASKOKOM NA SKADER.

Rieka, 8. novembra. Sedaj so končane vse priprave za odločilni naskok na Skader. Kljub silnemu deževju, ki traja že osem dni, se je Črnogorcem posrečilo spraviti na mesto operacij topove in živež.

400.000 RUSKIH REZERVISTOV PRIDRŽANIH.

London, 8. novembra. »Times« poroča iz Petrograda, da je Rusija 400.000 rezervistov, ki bi imeli iti domov, obdržala pod orožjem.

Petrograd, 8. novembra. Vest, ki se je razširila danes na berlinski borzi, da je ruska rezerva zadržana pod orožjem, ni povsem točna.

Po ruskem vojnem zakonu se razide rezervna šele 31. decembra po starem štetju. Ruska vlada ne misli podaljšati ta rok, niti povečati stanje vojske.

DNEVNI PREGLED.

Klerikalna obstrukcija v proračunskem odseku. V proračunskem odseku poslanske zbornice naši klerikalni poslanci v družbi s hrvaškimi pravaši vodijo že par dni telnično obstrukcijo, ki je prišla popolnoma nenadoma in nepričakovano in je gotove kroge precej razburila. Klerikalci so, kakor se zdi, pričeli obstrukcijo v namenu, da stro madžarski imperializem in vsaj če ne bo mogoče doseči Cuvajevega padca, forsirajo spremembo sedanjega režima na Hrvaškem. Akcija sama na sebi je na vsak način hvalevredna in tudi čas je ugoden bolj kot kdaj prej. Bojimo se le, da naši klerikalci, kot je že njih stara navada, ne bodo vztrajali pri započetem delu, ampak na vladni »sveto« vrgli puško v koruzo in Jugoslovane zopet enkrat pošteno osmešili. Stürgh in Cuyaj dobro poznata mazilo za naše klerikalce in bojimo se, da bo mazilo tudi to pot koristilo. Sicer se bo pa to videlo že prihodnje dni.

Kdor drugim jamo koplje. Zloglasna afera sedanjega ljubljanskega notarja Mate Hafnerja, ki je več let vznemirjala slovensko javnost, je stopila sedaj po preteku petih let v čisto nov štadij. Zbruhnila je zopet z vso silo na dan in

bržkotte se bo v polni meri uresničil narodni pregovor: Kdor drugim jamo koplje, sam vanjo pade. Notar Mate Hafner je vsled oprostitve pred celjsko poroko pred petimi leti postal silno ošaben in ovadil glavno pričo v celi aferi Urbana Zupančiča (Ubogi Urban) radi hudodelstva obrekovanja, češ da je Zupančič njega (Hafnerja) ovadil sodišču, da ga je on napeljeval h krivemu pričevanju. Zupančič je bil v resnici obsojen na mesec dni zapora in 5000 K odškodnine Hafnerju. Urban je sicer kazen preстал, a kmalu so se javile nove priče, nakar je dr. Slanc v Novem mestu dosegel obnovo razprave. Urban je bil res pri okr. sodišču v Kostanjevici radi istega pregreška, radi katerega je že presedel mesec dni ječe, popolnoma oproščen, ker se mu je posrečilo dokazati, da ga je notar Hafner res napeljeval h krivemu pričevanju. A Hafner še ni bil sit blamaže. Šel je še po drugo in jo tudi drugič doživel. V petek se je vršila v Novem mestu vzključna razprava na pritožbo Hafnerja proti oprostitvi Zupančiča. Hafnerja sploh ni bilo k razpravi. Vedel je najbrže, kaj ga čaka. Zupančiču, oziroma njegovemu zastopniku dr. Slancu se je popolnoma posrečilo dokazati, da je Hafner obtožbenca res napeljeval h krivemu pričevanju, vsled česar je novomeško sodišče potrdilo oprostilo razsodbo kostanjeviškega sodišča, zavrnilo Hafnerjevo pritožbo, katerega je zastopal dr. Pegan in obsojilo Hafnerja na povračilo vseh stroškov. — To je torej nov začetek novega konca te zloglasne afere. Če bo notarija Hafnerja sedaj vključ obsojil porotni celjski razsodbi doletela morda zopet nesreča, kateri se je izognil pred petimi leti, se ima zahvaliti le svoji nestrpnosti. Če bi ne brskal po smrdljivi gnojnici, bi gotovo vnovič ne zasrdučala.

Pri gradnji belokranjske železnice so predli dne 8. t. m. rov 420 m dolgega predora v bližini Laz. Smer obeh strani so tudi tu natančno pogodili.

Bitka med dvema možakarjema. Kakor je že »Dan« poročal, je bil v nedeljo dne 22. septembra v Mayčevci gostilni v Iški vasi pretep, pa ne med mladimi fanti, kakor bi mi pričakovali, ampak med možakrji, ki bi že lahko davno imeli pamet v glavi. Cel dogodek, katerega prvi del se je končal dne 17. oktobra t. l. pred tukajšnjim sodiščem, se je vršil takole: Ono nedeljo zvečer sta se krepčala v Mayčevci gostilni v Iški vasi mžakarja Martin Škraba in njegov sosed Novak. Med tema dvema je nastal prepir zaradi neke puške. Ves ta prepir pa se je zdel grozno neumen Antonu Župcu, posestniku v Iški vasi, ki je med prepriom sedel pri isti mizi, kjer njegova sosedna Novak in Škraba. Skratka, presedalo mu je to prazno besedičenje, ki ni bilo za nikamor in ki bi se lahko z mirno vestjo imenovalo šepasta šala. V ta prepir se je Župec vmešal in je dobrovoljno zagodel Škrabi: »E, kaj pa veš ti, slama!« Pri tem ga je hotel malo pogladiti, kar pa se mu ni posrečilo. To se pravi, posrečilo se mu je še preveč, zakaj klobuk Martina Škraba je zapustil svojega sedanjega gospodarja in je v čudovito lepem roku odletel na tla. Škrabi že ona prijazna beseda »slama« ni ugajala, nikar ti aeroplanski poskusi njegovega klobuka, ki jih je povzročila roka Antona Župca. Takoj je vrazil, skočil na noge, pa ne prav trdno, ker se ga je že pošteno nalezlo, zgrabil je posodo za vžigalice in jo poslal Župcevemu obrazu v krepke pozdrave. Gospodar tega obraza, Anton Župec pa ni bil posebno vesel tega ne ravno prijetnega obraza in je Škrabo lepo položil na tla. Temu pa se je zdelo to zamalo, pograbil je pivsko steklenico, ki je stala na mizi in je pogladil z njo Župca po glavi. Posledica tega božanja pa je bila kri, ki je začela teči Župcu po obrazu. To je bil prvi del, ki se je končal pred okrajnim sodiščem, ki je prisodilo Škrabi za njegovo bojevitost 48 ur zapora. Takoj za prvim delom se je začel drugi, v gostilni namreč. Med prvim in drugim delom ni bilo nobenega odmora, kar je tudi vredno, da se zabeleži. Ko je Župec dobil s steklenico udarec po glavi in mu je začela teči kri, se je silno razjezil in je pahnul pijanega Škrabo strani. Škraba pa je priletel na tla tako nesrečno, da si je zlomil deveto rebro. Zdal pa je zopet Škraba tožil Župca zaradi težke telesne poškodbe in drugi del te sime in žalostne bitke se je končal včeraj pred tukajšnjim deželnim sodiščem,

ki je Antona Župca potisnilo za en teden v zapor. Poleg tega bo moral Župec plačati Škrabi 21 K 60 v za bolniške stroške in 50 K za bolnišnice. Ker sta oba možakarja precej stara, posebno Škraba, ki ima že sive lase, je ta žalostni slučaj vse obsodbe vreden.

Zavita zgodba o kolesu. Lojze Gorenjec je doma iz Sent Jerneja na Dolenjskem in je star sedemnajst let. Že od nekdaj ga so zanimala vozna dvokolesa. Kar zaljubljen se je vanje in zdelo se mu je, da je v devetih nebesih, kadar je sedel na »biciklu« in se moško vozil po cestah. Menil je, da celi svet občuduje njegovo umetnost. Samo to je bil križ, da Lojze ni imel svojega kolesa in se ni mogel voziti, kadar bi sam hotel. Zato je tuhtal in tuhtal, kako bi prišel do kolesa, s katerim bi se lahko postavil in rekel: to je moja last. Pa prišla je že prilika, ki je nudila Lojzetu novo kolo. Stvar je bila takale: Alojzij Jerebič je delavec v kemični tovarni in ima lepo, novo kolo, ki ga je kupil na obroke pri tvrdki Jax. Kolo sicer še ni bilo plačano, vendar ga je Jerebič že smatral za svojo lastnino in se je vozil na njem. Ta vožnja s kolesom ga pa ni tako zanimala, kakor Lojzeta Gorenjca in se je čimdalje manj brgal za kolo. To pa je zvedel Lojze Gorenjec in sklenil je, da bo na vsak način Jerebičovo kolo še njegovo. Šel je torej k Jerebiču in mu je razodel, da on ve za nekega kupca, ki bo kupil njegovo kolo. Ta kupec bi bil moral biti Gorenjec sam. Ker pa je Lojze vedel, da Jerebič njemu, kot človeku, ki je brez dela in denarja, ne bo prepustil kolesa, si je zvitla buča izmislila nekaj drugega. Poznal je nekega Šetina, železniškega delavca, katerega je Jerebič poznal. Temu je naročil, naj on samo »pro forma« kupi od Jerebiča kolo, saj plačeval ga bo v obrokih on, Gorenjec. Ta ni bil nič proti temu in nekega lepega dne sta šla Gorenjec in Šetina k Jerebiču, kjer je Šetina poslednjemu rekel, da kupi od njega kolo, če je na prodaj. Jerebič je imel do Šetine večje zaupanje in je bil pripravljen prepustiti mu kolo. Dobro. Ker pa Jerebič še ni plačal tvrdki Jax denarja za kolo, so ga morali iti prepisati na Gorenjevo, oziroma na Šetinovo ime. Gorenjec pa je imel ljubljeno kolo že v rokah, zato se je vozil neprenehoma po cestah. Da bi se moralo kolo prepisati na drugo ime, pa je popolnoma pozabil. Tudi Šetina je to pozabil. Ker pa se je Jerebiču čudno zdelo, da ne prideta Šetina in Gorenjec k njemu, da bi šli k Jaxu prepisati kolo, je nekoč opomnil Gorenjca, ko ga je srečal na ulici na njegovo dolžnost. S tem je bilo jasno povedano, da je Jerebič prodal kolo Gorenjcu in da je bil Šetina le za poroka. Gorenjec pa je Jerebiču rekel, naj mu pusti kolo za nekaj časa, da se odpelje iz Ljubljane domov, kjer mu bo oče gotovo kupil kolo. In dobrosrčni Jerebič je uslišal Lojzetovo prošnjo in Gorenjec se je ponosno peljal na dolenjsko plat, tja proti Sent Jerneju. Lojzetov oče je kar gledal, ko je videl svojega sinka na kolesu. O kakem plačevanju pa ni hotel slišati niti besedice. Vse Lojzetovo prigovarjanje je bilo zastonj. Zato je romalo kolo zopet nazaj v Ljubljano. Včeraj se je govorilo o celi stvari pred deželnim sodiščem, kjer sta stala Gorenjec in njegov pomagač Šetina na zatožni klopi. Sodišče je oba obtožena oprostilo. Zelo čudna in zavita zgodba: Trije so kupili kolo in nobeden ga ni kupil. Kakor kaka uganjka.

Pretep z nožem. Pa smo se po »dolgem« času zopet enkrat stepli, hvala bogu. Kje? V Spodnji Besnici. Kdaj? V nedeljo, dne 30. septembra t. l. Kako pa je bilo? Takole: Oni večer so pili v Spodnji Besnici domači fantje žalostno pijačo »šnopec«. Pa ne da bi ga pili vsaj pomalo, kar po litru so ga udarili. Ni čuda, da so bili naenkrat vsi v rožicah. Pa ko bi bili samo v rožicah, bi že še na kak način šlo. Ampak fantje so se napili že gnjusne pijače, da so bili vsi divji. Med njimi je sedel tudi posestnik sin Janez Sušnik. Žalostna prikažen. Komaj ti zleze otrok iz plenice, pa že seže po žganju in hodi ponoči okrog, namesto, da bi lepo mirno ležal v svoji postelji in spal. Torej Sušnik je pil žganje s svojimi tovariši v neki hiši, pri Sturlarju se pravi. Tam sicer ni gostilna, kakor se je pokazalo, a vendar se toči žganje za denar. Fantje so bili že vsi pijani, ko je stopil v hišo 17letni Franc Papler. Ta ni prisedel k drugim fantom, ampak je razložil svoje kosti na stol pri sosednji mizi in je na-

za široko mizo sede vsi Kurnikovi, kakor tudi vsa družina Kobalova.

Na sredi mize so ležale lične domino-tablice, katere je ravno Cvetko premešaval. Sedel je na levi strani poleg Danice in, da bi imel kaj govoriti je vprašal:

»Gospodična Danica, vam li smem jaz izbrati domine? Mogoče potem dobite igro.«

»O, prosim, vsaj meni ne bo treba.« je odgovorila Danica ironično.

Cvetko je preslišal ta zasmeh in pričel iskati domine. Najprej je z resnim obrazom motril črne tablice, potem je stegnil desno roko in vzal sebi najbližjo domino. Potem se je dobro odgnal in z leve roko pobral tablico iz srede. Segel je še nekolikokrat na desno in v preteku petih minut je ponudil Danici nabrane domine, rekoč:

»Tu so, gospodična. Mislim, da imami srečno roko in prav zelo bi me veselilo, ako bi Vi to igro dobili.«

»Hvala za dobro mnenje.« je odgovorila Danica, le iztežka zadrževaje smeh.

Igra se je pričela. Ko je vsak postavil kake štiri domine, je pričela postajati igra napeta. Vsi navzoči so molčali in le njih pogledi, ki so švigali od posameznikovih domin na sredo mize in obratno, so jasno pričali kako zelo se zanimajo za igro.

»Naprejš!« se je prva oglašila Cvetkova sestra Mici, ki je sedela na njegovi levi strani.

Na vrsti je bil Cvetko: oddal je svojo predzadnjo domino. Istotako je storila tudi Danica, ki je imela po oddaji samo še eno tablico.

(Dalje.)

Prva ljubezen dijaka Florjana.

Temno, umazane in vse polno golazni je bilo tedanje stanovanje Kurnikovih, tam nekje okoli št. Jakobskega predmestja. Z obilo potrepeljivosti obdarjeni Kurnikovi so se končno le vježili ob nesramni predrznosti svojih štiri- nožnih sostanovalec in so se preselili.

Črnernega deževnega dne je stal velik voz s Kurnikovimi omarami in posteljami naložen pred neko hišo na Rimski cesti. To je bilo dela, vpitja in hrupa tistega dne! Približno štiri hčere Kurnikove so žvrgolele in javkale, tekale so od voza do stanovanja in obratno, nastavljale se delavcem na pet in mislile, da jim s tem pomagajo pri napornem delu.

Stari Kurnik pa je sopihaje štel stopnice in klet, da jih ni vsaj polovica manj.

Najzanimivejši, četudi najmanjši med Kurnikovimi pa je bil debeli petošolec Florijan Kurnik. Mati narava ga je obdarovala z majhno postavjo, precejšnjo debelostjo, z okroglim vsakdanjim obrazom in rdečim nosom.

Pri selitvi ga je bilo malo videti, menda zato, ker je tako majhen...

Ako dregneš v srhenovo gnezdo, izlete vsi sršeni, a kmalu se zopet povrnejo v svoj dom, kjer se pa dolgo ne umirijo.

Tako je bilo tudi pri Kurnikovih. Najhujše je bilo pri kraju, voz so izpraznili in odpeljali, Kurnikovi so bili pod streho, v novem domu. Tu se pa skoro cel teden niso mogli umiriti: prerivali so omare in predstavljali postelje, da

je neprenehoma cvililo.

A kakor se pomirijo razkačeni sršeni, tako je minulo tudi vrvenje pri Kurnikovih.

Preselili so se namreč o počitnicah, meseca avgusta in zato sta bili dve hčeri-učiteljici doma. Kratka doba počitnic jima je hitro potekala; nekaj časa sta napravili z urejevanjem novega stanovanja, nekaj z različnimi zleti in izprehodi in na ta način je kmalu nastopil konec počitnic, zajedno pa tudi začetek šol.

Obe starejši hčeri sta odšli na deželo, vsaka na svoje službeno mesto; doma sta ostali torej še dve mlajši hčeri.

Potihnilo je cviljenje in prerivanje pri Kurnikovih; stanovanje, ki je bilo sedaj popolnoma v redu, se je izpraznilo za dve osebi. Glava zanimanja bo sedaj naš Florijan ali Cvetko, kakor ga kličejo doma.

Mineval je dan za dnevom, ne da bi se kaj posebnega pripetilo. Nekako hitro in nepričakovano je nastopila zima in njeni z dežjem in snegom pomešani dnevi, zlasti pa dolgi večeri, so prisilili Kurnikove, da si na kak način skrajšajo čas. Ali na kak način? Za izprehode je bilo še po dnevi pregrado vreme; kaj šele po noči! Še najboljše so preganjali dolgi čas z različnimi igrami; dobrovoljno so sedevali po cele ure za mizo in igrali tomitolo, domino in druge prijetne igre.

A kaj, ko je bilo za take igre vseh Kurnikovih premalo! Take igre so za večjo družbo, ki se poleg igre zabava tudi s prijetnim pogovorom.

V to svrhu so povabili Kurnikovi na izrecno prigovarjanje Cvetkovo k večernim zabavam nasproti stanujočim Kobalove.

Ti so se radi odzvali dobrodošlemu povabilu, kajti tudi njim so postajali dolgi večeri ne- strpni.

Vezi vzajenunega prijateljstva obeh rodbin so se osnovala in tudi hitro utrjevala.

Vsak član obeh rodbin je že z veseljem pričakoval večera, na posebno vprašanje, kdo pa je najtežje pričakoval takih večerov, bi morali odgovoriti: Cvetko!

Saj je vendar on osnoval take večerne zabave, saj so le na njegovo vztrajno prigovarjanje povabili Kobalove.

Seveda, ako hočem biti odkritosrčen, moram pripomniti, da Cvetka ni zanimala tolikanj igra, kot taka, temveč bolj je hrepnel po Kobalovi najstarejši hčerki Danici.

Danica je štela takrat petnajst let. Res, glede njene lepote je imel tudi Cvetko, sicer umetniški lajik, dober okus. Bila je lepe postave, a še lepšega obraza. Iz njenih modrih oči je sijala tista očarujoča nedolžnost, iz katere pa že pravi lahko odsevajo približno, polovično pravilni nazori o življenju.

Ljubljansko mesto je zopet močila mešana snega in dežja Plinove svetilke so le iztežka prodirale vlažno meglo, ki je bila gosta, da bi jo lahko rezal, Ulice so večinoma prazne, le tu pa sem se pojavi pod svetiko temna senca, človek in še ta hiti s prožnimi, urnimi koraki v zakurjeno stanovanje. Prav prijetno vreme! Prijetno za le v prostorni sobi Kurnikovih.

ročil četrt litra žganja. Papler in Sušnik pa si že od nekdaj nista prijatelja in živita v velikem sovražstvu. Vedno se grdo gledata, drug drugemu ne privoščijo lepe besede. Ko se fantom zazdelo, da imajo že dovolj od smrdljive pijače v želodcu in glavi, so se trudoma dvignili iz mize, kakor kakih petdesetletnih možakarji in so sumljivih korakov odmarširali na prosto. Tam so kričali seveda, ker se jim je zdelo kričanje neobhodno potrebno in so se pomikali počasi po cesti naprej. Tu je stopil Papler k Sušniku in ga je pocukal za rokav. Očividno je bilo, da bi rad začel preprič s svojim sovražnikom. Sušniku pa se ni ljubilo pretepati in se je Paplerja oprstil. Poslednji pa je hotel na vsak način, da bi prišlo do ruvanja in je začel Sušnika suvati v roko. Tega je slednjič vendarle minila potrpežljivost in preden bi človek naštel ena, dve, tri, že sta si bila oba junaka v lasih in sta se začela premetavati. Vendar Papler je bil močnejši in je vrgel Sušnika ob tla. Pa nikari ne mislite, da se je s tem Paplerju jeza na svojega sovražnika že ohladila. Kaj še! Vzel je iz žepa nož in je sunil z njim Sušnika v obraz. Zadel ga je ravno v nos in mu prerezal kost. Prizadejal mu je torej težko telesno poškodbo in je zato stal večeraj pred deželnim sodiščem, ki je kaznovala Paplerja za njegovo hudobno dejanje s tem, da ga je obsodilo na dva meseca težke ječe, poostrene s postom in s trdim ležiščem. Sušniku bo moral plačati za zdravniško pomoč 9 K in za bolečine 50 K. Čisto prav!

Ljubljana.

— Osebnost. Gosp. Alekso Kostnapfel je postal faktor »Učiteljske Tiskarne«.

— Prvi veliki letošnji koncert »Glasbene Matice« bo v torek dne 19. novembra v veliki dvorani hotela »Union«.

— Martinov večer priredi danes zvečer ob 6. v gostilni pri Babiču na Dolenjski cesti nasproti vojaškega strelišča gospodarsko napredno društvo za šentjakovski okraj. Vstopnina 20 vin. za osebo.

— Opozorjamo na »Slavčev« Martinov večer, ki se vrši, kakor znano, danes v nedeljo dne 10. t. m. Sodeluje poln orkester »Slovenske filharmonije« ter pevski zbor »Slavca«, kateri nastopi s tremi popolnoma novimi zbori. Po končanem sporedu ples. Začetek točno ob pol osmih zvečer. Vstopnina 60 vin. za osebo. Za obilno udeležbo se slavno občinstvo kar najljubše vabi.

Družba sv. Cirila in Metoda je založila nove razglednice po osnutku domačega slikarja umetnika. Izšle bodo pred koncem tega meseca, na kar opozarjamo narodne trgovce, družbine podružnice in prijatelje, da si nabavijo za Božič in Novo leto le te razglednice. Gospa Julija Bizjak, predsednica C. M. podružnice v Šmartnu ob Paki, je nabrala ob zaroki gđ. Lenčke Stehlovanke in g. Karola Pečevnika 8 K. G. Ant. Srebotv je poslal 29 K, katere so darovali »zavedni fantje z Divače« z željo, da bi divaška C. M. podružnica ne spala. Za poslani dar najtoplejšo zahvalo! Željo, da deluje divaška in vsaka C. M. podružnica kar najzvišneje, imamo tudi mi in z nami vsak pošten Slovenec. Ženitovanje gđ. Mar. Koširjeve in g. Ant. Babnika je podprlo C. M. družbo z 10 K, katere je bil poslala gđ. Bertica Rušova v Grosupljem. Gđ. Leopoldina Kovarič pospešuje C. M. podružnico na Premu vsestransko. Ne le, da žrtvuje kot članica višje prispevke, kot ji donajajo redni letni vnos, vporablja tudi vsako priliko, da vzbuja za družbo zanimanje. Za vsoto 8 K. nabrano na svatbi, hvala njej in darovateljem! Rodoljubni g. Iv. Pecikar, blagajnik C. M. podružnice v Devinu je poslal letos poleg zbirke iz nabiralnikov za samo podružnico C. M., pri kateri opravlja posle bagajnika, vsoto 262 K 85 v. zasluži javno priznanje in zahvalo. Živjo!

Mestna zastavljalnica naznanja, da se vrši lamsesna dražba v septembru 1911 zastavljenih dragocenosti (zlatnine, srebrnine, draguljev itd.) in v novembru 1911 zastavljenih rlektov (blaga, perila, strojev, koles itd.) v četrtek dne 14. t. m. od 8. ure do 12. ure dopoldne v uradnih prostorih. Prečna ulica št. 2.

— Kinematograf »Ideal«. Novi vsopred je dosegel popoln uspeh. Sijajna veseligr »XI. zapoved« ali »Ne moti svojega bližnjega medenih tednov« vzbujajo mnogo smeha. Ugaja jako še lepa drama »Arabska infamija« kakor tudi ameriška humoreska »Komična zamena« in veseligr »Vse pri perilu«. V torek nov nedosegljiv vsopred. Dve učinkovitosti: »Železna roka proti belim rokavici« (Detektivska drama v dveh delih. II. del.) »Mali palček«. (Pravljica v dveh delih. Učinkovitost z Mirkom. Kolorirano.) Ta slika se predvaja tudi pri popoldanskih predstavah.

Loterijske številke. Dunaj. 12. 1. 66, 80, 69. — Gradec: 21. 47, 27, 62, 45.

Trst.

V odgovor »Edinosti«. »Narodni dom« in kamoristični kruh. Pred par dnevi smo zabeležili v »Dnevnu«, da naroča hotelir tržaškega »Narodnega doma« kruh za restavracijo in kavarno pri pekarni — kamoristih. »Edinost« pa je to tako salamsko zapelo, da se je zaletela kakor osa v »Dan«, in sicer v petkovi številki; kajti »Edinost« ne more pretrpeti graje napram »Narodnemu domu«. »Edinost« pravi: »Neki ljubljanski revolveržurnal, ki živi le od osebnih napadov in laži, je te dni na najinfamnejši način napadel pekovega mojstra g. J. Lekana kot kamorista. V resnici je g. Lekana bil vedno dober narodnjak in zaveden Slovenec. V odgovor na napad je daroval 10 K za Ciril-Metodovo družbo«. Na drugi strani pod »Darovi« pa čitamo: »V odgovor na nesramen napad v »Danu« je Josip Lekana daroval 10 K za moško podružnico C. M. D.« — To, kar uganja ta list (»Edinost«) pa je že največja nesramnost. »Dan« g. Lekana še ni nikdar osebno napadel, kar lahko na tem mestu konstatiramo. Pač pa je »Dan« grajal brezvarno postopa-

nje hotelirja v »Narodnem domu« in sicer zaradi tega, ker naroča kruh — kakor že gori omenjeno — od nasprotnikov slovenskega naroda, od takozvanih kamoristov. Hotelir »Narodnega doma« naroča kruh in sladčice od pekarnja, ki se piše Oberstno Melchior in se nahaja v ulici Palestina št. 4. Da »Edinost« ne bo rekla, saj je ta človek Slovenec, saj zna govoriti slovenski povelje kar na tem mestu, da je g. Oberstno Krašovec, a hud kamorist. Mislimo, da je tak človek, ki izda svoj narod in ga zaničuje na nesramen način, mnogo slabši kakor pa rojen Italijan. To nam bo vsakdo pri-trdil. Od tega človeka torej naroča kruh in sladčice hotelir »Narodnega doma«. Če poleg tega tudi vzame nekaj kruha od g. Lekana, to je pač poštranska stvar. Kakor smo že zadnjič poročali, se slovenski pekovski mojstri zelo jeze zaradi tega, posebno, ker vedo, kako omenjeni Krašovec nastopa pri konsorciju in povsod drugde le Slovence na škodo. Slovenski peki so poslali k hotelirju »Narodnega doma« enega pekoveškega pomočnika (ime na razpolago), ki je govoril o celi stvari s hotelirjem samim. Hotelir je rekel, saj govori Oberstno tudi slovenski. Nato je obljubil, da se hoče posluževati narodnih pekovskih mojstrov, toda poprej naj mu pošljejo vzorce — tako je dejal. In poslali so mu vzorce blaga, a odgovora od njega še nimajo, ker baje, vsaj tako se čuje, Oberstno mešetari in bi mu to ne bilo prav, če bi zgubil dobrega klijenta v osebi hotelirja »Narodnega doma«. To smo morali pojasniti. Nastopili smo pa zaradi teh škandaloznih razmer v »Narodnem domu« zaradi tega, ker smo to smatrali za svojo dolžnost. »Dan« je neodvisen list in bo tudi zanaprej grajal stvari, ki so v škodo našemu narodu in naj se dogajajo kjerkoli, bodisi v narodu, ali pa izven naroda. Povrh tega smo pa s strani slovenskih pekovskih mojstrov o vsem natančno informirani. Nismo še in tudi ne bomo nikoli, napadali in grajali po nepotrebnem. Toda, kar je potrebno, pa je potrebno. »Edinost« v svoji hiši ne bo pometala, akoravno bi morala to storiti, ako bi bila količjak poštena. Pa kaj mari »Edinost« poštenost!

Smo res radovedni, od česa ona živi. »Edinost« pravi, da živi »Dan« od samih osebnih napadov in laži. Od česa pa živi »Edinost«? Ali ona res nič ne napada, ali ona res nič ne laže? Bog varuj, vse to, kar je napisala do danes »Edinost«, je bila gola resnica, resnica od podplata do ušes! Napadala pa je tudi samo takrat, kadar se je šlo za uničiti kako existenco, ki slučajno ni mogla trobiti v »edinjaški« rog. Smo pripravljeni tudi dokazati. Tudi zanaprej bo tako postopala, o tem smo prepričani.

Slovenščina v uradih. Še veliko uradov (cesarsko-kraljevih) je v Trstu, ki v njih uradniki ne razumejo slovenskega jezika. Govorili smo zadnjič o redarstvenem ravateljstvu, kjer se sicer govori slovensko, toda nekateri uradniki ne marajo govoriti našega jezika, ali ga znajo ali ne o tem ne moremo nič gotovega poročati. Danes pa preidemo na c. kr. obrtno nadzorstvo. V veži je nabita tabla v nemškem in italijanskem jeziku. To je pa že velika predrznost! Ali je mari Nemec več v Trstu, kakor pa Slovenec? Gori v tretjem nadstropju, v uradu, nič ne razumejo uradniki, ki so tam nastavljeni, slovenskega jezika. Govore italijansko in nemško. Pač tako, kakor kaže plošča v veži. To se nam zdi pa res čudno. Čudno da, najbolj pa žalostno, da mi do danes niti tega nismo dosegli, da bi se z nami občevalo v c. kr. uradih v našem lastnem jeziku. Treba bo res ostro udariti proti tem nerednostim. To je naloga poslancev.

Shod zidarjev na Kolonkovcu. Zidarska skupina »Narodne delavske organizacije« priredi danes (nedelja) ob 4. popoldne javen shod v konsumnem društvu na Kolonkovcu. Poročevalec: g. dr. Josip Mandič.

»Nar. soc. mladinska organizacija« vabi tržaško slovensko mladino na zborovanje, ki bo danes (nedelja) ob 10. predpoldne v društvenih prostorih N. D. O. pri Sv. Jakobu (blizu »Jadrana«).

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

KRITIČNA SITUACIJA V CARIGRADU.

Carigrad, 9. novembra. Situacija v Carigradu je postala skrajno kritična. V mesto je dospelo že nad 100.000 beguncev iz sosednih krajev, ki so brez vsakih sredstev in obupno prosijo za pomoč. Mesto je polno raznih sumljivih elementov in Kurdov, ki so že pričeli s svojim delom. Poziv carigradskih listov, naj se prebivalci pripravijo na sveto vojno, je kakor se zdi, dosegel svoj uspeh. Vsak čas je pričakovati strašnega poboja kristjanov, ki trumoma beže iz mesta. Evropski trgovci so že večji del poskrili svoje bogastvo in prosili evropske poslanike za pomoč.

Konstanca, 9. novembra. Semkaj so došla poročila, da se je klanje kristjanov že pričelo. Turška vlada je brez moči in najbrže tudi noče ničesar ukrepati v varstvo tujecev. Gospodarij cest so Kurdi in duhovniki, ki neprestano hulkajo ljudstvo na pokolje kristjanov. Turška vlada noče dati nobenih informacij.

Carigrad, 9. novembra. Kritična situacija v Carigradu je dosegla svoj vrhunec. Vlada je baje izpustila iz ječe tudi vse jetnike, ki plenijo po mestu in kollejo kristjane. Ranjenci, katerih je okoli 50.000 v mestu, so brez pomoči in po cestah prosijo za kruh.

Konstanca, 9. novembra. Iz Carigrada je došlo poročilo, da Galata že gori. Strah pred prihodom belgarske armade v mesto, je nepopisno. Zastoriki velevali so, v svesti si nevarnega položaja, sporočili turški vladi, da bodo evropske vojne ladije takoj, kakor hitro se prične klanje kristjanov, izkrcale svoje vojaštvo in mesto zasedle, še predno pridejo Bolgari.

BITOLJ V SRBSKIH ROKAH.

Carigrad, 9. novembra. Listi potrjujejo, da so Srbi zasedli Bitolj in takoj uvedli v mestu srbsko upravo.

BITKA PRI ČATALDŽI.

Carigrad, 9. novembra. Ravnokar je došlo semkaj poročilo, da se vrši za čataldske utrdbе odločilna bitka. Turška armada se nahaja v veliki nevarnosti.

AVSTRIJA IN SRBIJA.

Belgrad, 9. novembra. Srbska vlada se pod nobenim pogojem ne bo uklonila avstrijski zahtevi, da ne sme podreti do Jadranskega morja in zasedati Drača. Srbska armada bo izvršila svoje delo po istem načrtu, ki je bil sprejet od balkanske zveze. Da bi se Srbija kot odškodnino za Jadransko morje zadovoljila s kakim pristaniščem ob Egejskem morju, na to ni niti misliti.

Belgrad, 9. novembra. V slučaju, če bo Avstrija le preveč grozila, bo srbska vlada apelirala na balkansko zvezo in zahtevala, da jo ščiti pred Avstrijo.

Dunaj, 9. novembra. Pogajanja med Avstrijo in Srbijo se nadaljujejo in pride morda do sporazuma.

Pariz, 9. novembra. Tukajšnji listi ostro napadajo Avstrijo radi njenega stališča napram Srbiji in zatrjujejo, da bo Avstrija končno morala privoliti v srbske težnje po Jadranskem morju, ker stoji za Srbijo Anglija, Francija in Rusija, Italiji pa ravnotako ni čisto nič prijetno, ako bi Avstrija na morju postala premočnica.

Belgrad, 9. novembra. General Janković nemoteno prodira krepko proti Adriji in se bo s svojo armado že v najkrajšem času pojavil ob Jadranskem morju in zasedel pristanišče Drač, katero zahteva Srbija zase.

OBSTRUKCIJA V PRORAČUNSKEM ODSEKU.

Dunaj, 9. novembra. Poslanci S. L. S. so danes nadaljevali s svojo obstrukcijo v proračunskem odseku. Opazka poročevalca Steinwenderja naj se nekateri gospodje nikar ne norčujejo iz odseka, je vzbudila pri Gostinčarju in Jarcu veliko razburjenje. Prišlo je do velikih kravalov, tekmo katerihle Malik vrgel proti Gostinčarju črnilnik, a ga ni zadel. Gostinčar in Jarc sta odločno protestirala pri Steinwenderjevi opazki. Predsednik Korytowski juna na zahtevo ni hotel dati besede. Večina je končno principijelno odklonila vse izprememjvalne predloge, nakar je načelnik izjavil, da je proračun sprejet. Jarc, Gostinčar in Dulbič so nato prijavili svoje predloge kot minoritetne predloge.

Družba sv. Cirila in Metoda slovensk. občinam in denarnim zavodom.

Družba sv. Cirila in Metoda razpošilja sledečo okrožnico:

Težak boj bijemo Slovenci za svoj narodni obstanek, za obrambo svojega jezika in svoje dedne grude.

Lepa je slovenska zemlja že sama po sebi, še lepša, ker je naša domovina in dragocena dedščina po naših pradedih, ki so žrtvovali za njeno obrambo čisto svojo kri; zavidajo nas za njo drugi narodi in tekmujejo med seboj z velikimi žrtvami, kdo si pridobi preje in več tega lepega in svetovnovaznega sveta.

Nemila naša sosedna, na severu Nemec, z juga Italijan, uporabljata vsa mogoča sredstva, da širita svoje ozemlje na škodo naše domovine in našega naroda.

Tam, kjer se ne dá pokupiti našega sveta in naših ljudi po nemškem društvu »Südmark«, skušata nam potujčiti agresivni šolski društvi »Schulverein« in »Lega nazionale slovenske otroke«, vdihajoč jim nemškega, oziroma italijanskega duha in sovražnost do vsega, kar je slovenskega. Tam, kjer nam določujejo usodo večine, uničujejo nam naše manjšine s tem, da nam ne dovoljujejo sredstev, s katerimi bi se mogli kulturno in gospodarsko razvijati kot Slovenci na rodni zemlji. Tako nimajo Slovenci na Koroškem slovenskih ljudskih šol, v Trstu, ki je največje slovensko mesto, nimamo niti enega razreda slovenske ljudske šole, a po mnogih obmejnih pokrajinah izgublamo šolo za šolo, občino za občino...

V obrambo slovenske zemlje in slovenskih otrok ustanovljena je družba sv. Cirila in Metoda, katere gradi in vzdržuje otroške vrtce in slovenske ljudske šole v onih krajih, kjer se Slovence ne da iz javnih sredstev učnih zavodov, v katerih bi se poučevalo na podlagi materinega slovenskega jezika. Takih učnih zavodov je ustanovila družba sv. C. in M. po Kranjskem, Štajerskem, Koroškem in Primorskem, a prav letošnje leto je zgradila nov otroški vrtec pri Sv. Jakobu v Trstu. V teh družbinih učnih zavodih se je poučevalo preteklo šolsko leto čez 3000 slovenskih otrok. Nahajajo pa se še tisoči in tisoči slovenskih otrok, ki niso deležni pouka v materinem jeziku in tako izgubljamo tisoče našega naraščajočega leta za letom in s temi potujčenci krepimo izpodrivajoče nas.

Veliko skrbi povzroča družbenemu vodstvu vzdrževanje že obstoječih otroških vrtcev in šol, te skrbi so letos povečane, ker bo sam Trst zahteval okoli 40.000 K več, kakor predlanskim, povečane so pa tudi po računih za leto 1911, ki kaže dohodkov 45.000 K manj,

kakor oni za leto 1910, a proračun za leto 1913 zahteva dohodkov 334.850 K, katerim bi morala poleg redne dobrotlosti prispevati izvenredna rodoljubna požrtvovalnost za vsoto 194.850 K.

Ob teh skrbih pa dobiva vodstvo srčnost, kadar se ozira na družbene prijatelje. Narod, ki je rodil rodoljube Polaka, Kotnika, Fabjančiča, Mar. Vilharjevo, narod, ki v rodoljubni vnemi s sto in stotisoči kron vzdržuje razna kulturna društva, tak narod je krepak, ima gotovo bodočnost. In družba sv. Cirila in Metoda se veseli tega, da so najboljši Slovenci njeni prijatelji in podporniki.

Da bode družba sv. C. in M. vzdrževala ustanovljene zavode in da bode mogla nadaljnjim zahtevam in že dobro znanim nujnim potrebam ustrezati, prosimo, iskreno prosimo, naj se združijo k temu njenemu prekoristnemu delu vsi, katerim je ljuba naša domovina, kateri se čutijo Slovenci.

Slavni odbor! Vodstvo družbe sv. C. in M. se obrača do Vas z iskreno prošnjo, da, sestavljajoč proračun za prihodnje leto, ali določujoč razdelitev podpor v dobre namene, se spomnite blagovoljno s primernim prispevkom zaščitnice in prosvetiteljice Slovenstva v obmejnih krajih, družbe sv. Cirila in Metoda.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

Odgovorni urednik Rađivoj Korene.

Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

Mali oglasi.

Gostilno v večjem mestu na Notranjskem se odlično takoj v najem. Naslov oddajalca pove »Prva anonimna pisarna«.

KORESPONDENCA.

Dve gospodični želiti v svrhu zabave korespondirati z gospodi potom razglednic. Olga, Milena; pošta Laverca.

Obrtniški koledar

za leto 1913., izdal Jos. Hauptman, oficial trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani. Koledar ima za obrtnike mnogo poučne vsebine, med drugimi tudi knjigovodstvo za obrtnike. Cena 60 vin., po pošti 70 vin. Dobiva se po vseh knjigarnah in pri izdajatelju.

Brzojavka. V italijanski kuhinji

hotela pri Maliču nasproti glavne pošte se dobe vsak dan asortirane morske ribe. Vina samo iz najboljših kleti in sicer: brionska, porenška iz agrarnega zavoda. Opolo-vino po 72 v liter za družine na dom postavljeno itd.

Štampilje
vseh vrst za urade, društva, trgovce itd.
Anton Černe
graver in izdelovatelj kavčukovih štampilj.
Ljubljana, Stari trg št. 20.
Ceniki franke.

Česki, znamke „K. K.“

! briketi !

Česki kosovni in orehovni

! premog !

brez vsakega kamenja ali prahu, skoraj nič pepela, občeznano najboljšo in najcenejšo kurivo za peči, štedilnike, kotle itd. Ceniki, posebno za cele vagone, po jako znižani ceni, zastonj na zahtevo. Priporoča edina češka prodajna pisarna J. PAULIN, Ljubljana, Nova ul. 3.

Posebna specialiteta likerja

Posebna specialiteta likerja

B. Götzl, Ljubljana

Mestni trg št. 19. — Stari trg št. 8.

ŠPIRIT

iz žita oddaja na debelo od 60 litrov naprej po nizki tovarniški ceni veležganjarna 250

M. ROSNER Co.
v Ljubljani, poleg pivovarne „UNION“.

Ivan Ravnihar

urar in trgovec z zlatino in srebrnino
Ljubljana, Sv. Petra cesta 44
Za vsako pri meni kupljeno kakor
tudi popravljeno uro jamčim 1 leto
Lastna delavnica za popravila in vsakršna v mojo
stroko spadajoča nova dela.

Specialna trgovina
finih ročnih del

TONI JAGER

v Ljubljani, Zidovska ulica 5.
Predtiskarija. — Tamburiranje. — Mon-
tiranje. — Plisiranje.

O. Bračko

Ljubljana, na Dunajski cesti št. 12
priporoča prave fine francoske parfume,
bogato zalogo rokavic
in vse v to stroko spadajoče pred-
mete v najfinjši kakovosti. Vnanja
naročila točno in solidno.

! Pozor trgovci !

Od danes naprej se pro-
daja galanterijsko blago in
pletanine iz konkurzne ma-
se Ludovika Dolenca, v Pre-
šernovi ulici
pod tovarniško ceno.

Tvrška Bilina & Kasch nasi.
M. Schubert
Ljubljana, Zidovska ul. 5

JULIJA ŠTOR — Ljubljana —
Prešernova ulica št. 5.
največja zaloga moških, dam-
skih in otroških čevljev, čevljev
za lawn-tenis in pristanih
goissserskih gorskih čevljev.
Elegantna in jako skrbna izvršitev
po vseh cenah.

KLOBUKI

moderno nakiteni, oblike,
kakor vse potrebščine za
: modistke prodaja ceno :
Minka Horvat
Ljubljana, Stari trg št. 21.
: Popravila točno in najceneje. :

Vsakovrstno KURIVO.

Mehka in trda drva
cela in razžagana.
Retortno oglje.
Trboveljski kosovnik
K 280—340 za 100 kg.
Trboveljski kockovnik.
K 266—320 za 100 kg.
Velenjski briketi.
Klara edina štedilna kurjava za peč.
K 140—160 za 100 komadov
prosto na dom postavljeno.
St. & C. Tauzher, Dunajska cesta 47.
Telefon št. 152.

Ceno posteljno perje!

Najboljši češki nakupni vir!

1 kg sivega, dobrega, pul-
jenega 2 K; boljšega 240
K; prims polbelega 280K,
belega 4 K; belega puha-
stega 5-10 K; velenjskega
snežnobelega, puljenega,
640 K, 8 K; puha sivega
6 K, 7 K, belega, finega
10 K; najfinjši prsi puh 12 K. Naročila od 5 kg
naprej franko.

Zgotovljene postelje iz gostonitega rde-
čega, modrega, belega
ali rumenega nankinga, pernica 180 cm dolga,
120 cm široka, z dvema zglavnicama, 80 cm dolgi,
80 cm šir., polnjena z novim sivim, prav stano-
vitnim puhastim perjem 16 K; napol puh 20 K; puh
24 K; posamezne pernice 10 K, 12 K, 14 K, 16 K
zglavnice 3 K, 350 K, 4 K. Pernica, 200 cm dolga,
140 cm šir. 13 K, 1470 K, 1780 K, 21 K, zglavnica,
90 cm dolga, 70 cm šir. 450 K 520 K, 570 K, spodnja
pernica iz močnega, črtastega gradla, 180 cm dolga,
116 cm šir. 1280 K, 1480 K. Razpošilja se po po-
vetju, od 12 K naprej franko. Lahko se franko
zamenja za neugajajoče se vrne denar. — Natančni
cenovniki gratis in franko.

S. Benisch, Dešenice št. 758, Češko.

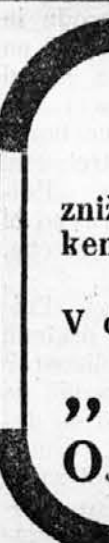
Preselitev gostilne. gostilno pri „RUSU“

iz Marije Terezije ceste št. 8
Pred igrišče št. 1 (preje „pod Gabrom“) sedaj pri „RUSU“.
Za obilen obisk se priporočata s spoštovanjem
A. M. RUS.

Konfekcijska trgovina
MAČEK & KOMP., LJUBLJANA
založniki c. kr. priv. južne železnice
Franca Jožefa cesta št. 3
priporoča veliko izbiro jesenskih novosti za gospode in dečke.
— Naročila po meri se izvrše točno in solidno, —
Strogo realna postrežba. Najnižje cene.

20% do 30%
znižane cene radi preogromne zaloge oblek, riglanov in zimskih su-
kenj za gospode in dečke, najmo lernejših damskih kostumov, plaščev,
paletotev, bluz in kril.
V damski konfekciji vedno velika izbira. Postrežba točna. Cene nizke.
„Angleško skladišče oblek“
O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg št. 5.

Kavarna „Central“
Danes in vsak dan predstava pri-
ljubljenega na novo pridob-
ljenega **Original The Weihings Ensemble**
glasbenega in-
strumentalnega in hu-
morističnega kabareta.
S spoštovanjem
Stefan Miholič, kavarnar.
Začetek ob 9. uri zvečer.

St. 35,800

Razglas.

Z ozirom na razna regulacijska dela v strugi Ljubljanice, ovirajoča dejanja občinstva,
ki vsebujejo tudi prestopke zoper kazenski zakon in zoper določbe cestnopolijskega
reda za stolno mesto Ljubljano, opozarja podpisani mestni magistrat občinstvo, da je
strogo prepovedano;

- zahajati v strugo bodisi med delom, bodisi po dovršenem delu,
- metati raz mostov in obrežja ter iz hiš karkoli v strugo,
- poškodovati orodje, vozove, stroje i. dr., voziti se z vozički po železniškem
tiru ali celo s kamenjem obmetavati osobe in drugo podobno.

Mestno-polijska straža ima najstrožji nalog vsako tako dejanje preprečiti in pre-
stopke tusem ovaditi, ki se bodo, v kolikor niso podvrženi kazenskemu zakonu, kazno-
vali policijsko z globo do 200 K oziroma z zaporom do 14 dni.

Mestni magistrat ljubljanski

dne 31. oktobra 1912.

Zupan:

dr. Ivan Tavčar l. r.

Razpis

službe občinskega tajnika v občini Spod. Šiška.

S tem se razpisuje za občino Spod. Šiško mesto občinskega tajnika. Nastop
s 1. januarjem 1913.

Prvo leto provizorično nastavljen, po prvem letu zadovoljivega službovanja
definitivno, s pravico do pokojnine, ki znaša po 10letnem službovanju 40% plače,
po 35letnem celo plačo.

Začetna plača 1200 K s 3 triletnicami in dvemi štiriletnicami po 200 K.

Prošnje, opremljene s priporočili o zmožnosti, potrebni šolski in praktični iz-
obrazbi ter o prostosti vojaščine naj se vlagajo pri podpisnem županstvu do 1. de-
cembra 1912.

Podrobnejše informacije pri podpisnem županstvu.

Županstvo občine Spod. Šiška,

Seidl,
župan.

Moderne krasne bluze

iz svile, gaza, čipk, etamina, volne in barheta,
vrhnja in spodnja krila, pletene jope, vse v naj-
vecji izbiri po zelo ugodnih cenah

v modni in športni trgovini

P. Magdič, Ljubljana

nasproti glavne pošte.